

Astraea Lesbian Foundation For Justice

Izvještaj o stanju ljudskih prava seksualnih i rodni manjina u 2006. godini

Uvod

Pravne promjene

Pravni tim Iskoraka i Kontre je osnovan u proljeće 2002. godine, što je ujedno i početak intenzivnijeg zagovaranja za zaštitu prava spolnih i rodni manjina u hrvatskom pravnom sustavu.

Prilikom zagovaranja za ljudska prava LGBT osoba (lezbijke, gejevi, biseksualne i transrodne osobe), često smo se osvrtao/-li na međunarodne dokumente za zaštitu ljudskih prava, posebice one izdane od strane Vijeća Europe i Europskog Parlamenta.

Ostvarile/-li smo i značajnu suradnju s nevladinim organizacijama za zaštitu ljudskih prava LGBT osoba iz Slovenije, Srbije, Bosne i Makedonije, budući da su se slične promjene događale također u drugim zemljama regije.

U 2003. godini dogodio se najveći napredak u zaštiti prava spolnih i rodni manjina u hrvatskom zakonodavstvu. Nakon uspješnog zagovaranja za zaštitu prava spolnih manjina u hrvatskom zakonodavstvu, većina naših prijedloga je usvojena od strane Sabora RH u srpnju 2003. godine.

Prvi puta je u hrvatskom zakonodavstvu spolna orijentacija eksplicitno navedena u člancima koji brane diskriminaciju temeljenu na određenim razlikovnim osnovama. Zabrane diskriminacije na temelju spolne orijentacije uvedene su u Zakon o ravnopravnosti spolova, Kazneni zakon, Zakon o radu, Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom školstvu, te Udžbenički standard. Također, usvojen je Zakon o istospolnim zajednicama.

Izmjene u hrvatskom zakonodavstvu bile su rezultat javnog zagovaranja Pravnog tima, kao i pritiska zbog kandidature RH za ulazak u Europsku Uniju.

Nastavile/-li smo s javnim zagovaranjem i u 2004. godini uveden je novi članak u Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona koji smješta spolnu orijentaciju eksplicitno u stavak 3. članka 174. Kaznenog zakona (kazneno djelo rasne i druge diskriminacije). Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, uključujući navedenu dopunu je izglasan u Saboru RH 13. srpnja 2004. godine. Također, Odbor za ljudska prava RH je usvojio amandman Pravnog tima na prijedlog Zakona o medijima koji se odnosio na uvrštavanje spolne orijentacije u antidiskriminacijsku odredbu tog prijedloga zakona. Nažalost, odbor nije prihvatio amandman Pravnog tima koji se odnosio na rodni identitet. Zakon o medijima je usvojen od strane Sabora RH, uključujući amandman koji se odnosio na spolnu orijentaciju 10. svibnja 2004. godine.

Protekle četiri godine bile su velika prekretnica za LGBT zajednicu u Hrvatskoj. Međutim, iako su neka prava LGBT osoba sada zaštićena u hrvatskom zakonodavstvu, ljudi se još uvijek boje koristiti ih. U većini slučajeva žrtve ne prijavljuju diskriminaciju i nasilje jer nemaju povjerenje u hrvatski pravni sustav, posebice u policiju. Zajednica je posebno obeshrabrena homofobijom u institucijama, pa čak i u Saboru RH koji je izglasao navedene zakone, a čiji zastupnici u javnosti koriste govor mržnje usmjeren protiv spolnih i rodni manjina, kršeći i sami navedene zakone i dajući poruku javnosti koliko poštuju odredbe za koje su digli ruke u nadi da će se svidjeti međunarodnoj zajednici. To su trenutno najveći izazovi s kojima se susrećemo, te je većina naših aktivnosti usmjerena na osnaživanje LGBT zajednice i implementaciju postojećih zakona. Samo implementacija može pokazati učinkovitost zakona.

Sažetak Izvještaja za 2006. godinu

Pozitivni pomaci u stanju prava spolnih i rodnih manjina u Republici Hrvatskoj u 2006. godini vidljivi su kroz stalnu aktivnu ulogu Ureda pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, te uvođenje definicije zločina iz mržnje U Kazneni zakon (definicija uključuje eksplicitno spolnu orijentaciju). Definicija je uvedena na inicijativu Pravnog tima Iskoraka i Kontre, uz podršku Ženske mreže Hrvatske i Srpskog demokratskog foruma.

Pozitivan trend vidljiv je i u povećanju prijave nasilja i diskriminacije udrugama za zaštitu spolnih i rodnih manjina. Sve se više ljudi odvažuje prijaviti homofobične, bifobične i transfobične zločine iz mržnje. Na *online* pravno savjetovalište Pravnog tima Iskoraka i Kontre postavljeno je sveukupno 27 upita, od čega se 10 upita odnosilo na kažnjiva ponašanja. Pravni tim je u protekloj godini radio na ukupno 22 slučaja, od čega se u 16 slučajeva bilježe kažnjive radnje protiv više osoba po osnovi njihove spolne orijentacije.

Najozbiljnija kršenja ljudskih prava spolnih i rodnih manjina u 2006. godini počinjena su od strane Vlade RH na sjednici Odbora za ravnopravnost spolova, te od strane zastupnika Sabora RH za vrijeme rasprave o Prijedlogu zakona o registriranom partnerstvu. Predstavnici Vlade i Sabora koristili su govor mržnje spram spolnih i rodnih manjina u obraćanju svojim kolegama i hrvatskoj javnosti. Primjerice, Niko Rebić iz Hrvatske Demokratske Zajednice je, govoreći o istospolnim zajednicama na sjednici Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, izjavio da je «...glavna poruka Biblije na ovu temu Sodoma i Gomora i AIDS je jedan od znakova toga što se događa u tim istospolnim zajednicama». Ova je izjava, kao i brojne druge saborskih zastupnika i predstavnika Vlade, bila popraćena od strane medija, te je imala učinak stigmatizacije spolnih i rodnih manjina, ali i osoba koje žive s HIV-om/AIDS-om.

Nova pravobraniteljica za djecu koja je imenovana ove godine također je koristila govor mržnje prema spolnim manjinama u jednom od prvih intervjuua dnevним novinama. U ovom slučaju govor mržnje je bio usmjeren prema istospolnim parovima i djeci koja odrastaju u takvim zajednicama, a koja bi upravo trebala biti skupina pod zaštitom Ureda pravobraniteljice za djecu.

Nastavila su se i kršenja ljudskih prava spolnih i rodnih manjina od strane policijskih službenika prilikom organizacije i održavanja Zagreb Pride manifestacije.

1. Zakonodavstvo

Nacionalna politika za promicanje ravnopravnosti spolova

13. listopada 2006. godine Hrvatski Sabor je usvojio Nacionalnu politiku o ravnopravnosti spolova, izrađenu od strane Ureda za ravnopravnost spolova Vlade RH.

Nacionalna politika je zamišljena kao strateški dokument Republike Hrvatske koji se donosi s ciljem uklanjanja diskriminacije žena i uspostavljanja stvarne ravnopravnosti spolova provedbom politike jednakih mogućnosti za razdoblje od 2006. do 2010. godine (uvodna napomena u Nacionalnoj politici).

Na prijedlog pravnog tima Iskoraka i Kontre i Ženske mreže Hrvatske, sljedeće odredbe su uvrštene u Nacionalnu politiku:

- U poglavlju 3, «*Obveze u procesu pristupanja Europskoj uniji*», suzbijanje diskriminacije na temelju spola i spolne orijentacije navedeno je među zakonskim osnovama na području jednakih mogućnosti.
- Strateški okvir za provedbu politike ravnopravnosti spolova i akcijski plan djelovanja uključuje poglavlje o unapređenju načina suzbijanja i uklanjanja diskriminacije temeljene na spolnoj orijentaciji. Navedeno poglavlje sadrži sljedeće odredbe:

1.5.1. Provest će se istraživanje radi analize sudske prakse i postupanja policije kod kaznenih djela motiviranih seksualnom orijentacijom oštećenika/oštećenice.
Nositelji: Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova
Rok provedbe: 2007.

1.5.2. Predstavnici/predstavnice organizacija za ravnopravnost seksualnih i rodni manjina uključivat će se u radna tijela za donošenje zakona, programa i strategija vezanih za prava seksualnih manjina.
Nositelj: Nadležna tijela državne uprave, Vlada Republike Hrvatske
Rok provedbe: 2007.–2010.

Ipak, nažalost moramo izvijestiti da većina naših primjedbi i prijedloga upućenih Uredu za ravnopravnost spolova Vlade RH nije uvrštena u Nacionalnu politiku za promicanje ravnopravnosti spolova. Takav postupak pokazuje selektivnu implementaciju Zakona o ravnopravnosti spolova od strane Ureda za ravnopravnost spolova Vlade RH.

Naime, kako bismo pojasnile/-li navode iz prošlog odlomka, citiramo primjedbe upućene Uredu za ravnopravnost spolova:

IV. Unaprijediti položaj žena pripadnica seksualnih manjina

Glavni cilj ovog programskog područja jest suzbijanje i uklanjanje diskriminacije temeljene na spolnoj orijentaciji provođenjem postojećih zakonskih odredbi i prijedlog mjera za uklanjanje svih ostalih oblika diskriminacije seksualnih manjina. Lezbijke, kao žene drugačije spolne orijentacije, podložne su specifičnim oblicima diskriminacije, a problem diskriminacije žena pripadnica manjina općenito nije dovoljno prepoznat od strane javnosti i državnih institucija.

Većina prava dostupnih heteroseksualnim bračnim i izvanbračnim partnerima još uvijek nije dostupna istospolnim partnerima, što čini diskriminaciju temeljenu na spolnoj orijentaciji i činjenici istospolne zajednice, protivnu odredbama iz Zakona o ravnopravnosti spolova i Zakona o istospolnim zajednicama. Jedan od ciljeva ovog programskog područja jest i uklanjanje diskriminacije istospolnih parova u hrvatskom zakonodavstvu.

1. Predložiti će se izmjene i dopune Zakona o istospolnim zajednicama

Nositelji: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo pravosuđa

Rok provedbe: 2007.

2. Provest će se istraživanje s ciljem analize postupanja policije, te sudske prakse kod kaznenih djela motiviranih seksualnom orijentacijom oštećenika

Nositelji: Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova

Rok provedbe: 2007.

3. Održavat će se radionice radi sustavnog usavršavanja policijskih službenika, sudaca i općinskih državnih odvjetnika koji postupaju u predmetima vezanima za diskriminaciju i nasilje nad seksualnim manjinama, a s ciljem unapređenja pravne zaštite i pomoći žrtvama nasilja i diskriminacije.

Nositelji: Pravosudna akademija, Policijska akademija, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova.

Rok provedbe: 2007. i nadalje trajno

4. Pri izradi novog Udžbeničkog standarda posebna pažnja će se posvetiti osjetljivosti za prava seksualnih manjina, te će se dodatno izraditi Naputak za procjenu kvalitete udžbenika iz perspektive prava seksualnih manjina.

Nositelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa te Zavod za školstvo RH

Rok provedbe 2007.

5. Osnovat će se stručna radna skupina s ciljem izrade programa usavršavanja i osposobljavanja iz područja prava seksualnih manjina za nositelje/-ice odgojne obrazovne djelatnosti.

Nositelji: Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa, Zavod za školstvo, Ured pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, Agencija za strukovno obrazovanje

Rok provedbe: 2007.

6. Stručnjaci i/ili stručnjakinje iz područja prava seksualnih manjina aktivno će sudjelovati u stručnim povjerenstvima za izradu propisa i drugih akata iz nadležnosti MZOŠ-a (Nastavni planovi i programi, Pravilnik o samoprocjeni, Etički kodeks).

Nositelji: Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa

Rok provedbe: 2006./2007.

7. Predstavnici organizacija za ravnopravnost seksualnih i rodni manjina uključivat će se u radna tijela za donošenje zakona, programa i strategija vezanih uz prava seksualnih manjina.

Nositelj: Vlada Republike Hrvatske

Rod provedbe: 2007. i nadalje trajno

Iz usporedbe prijedloga Pravnog tima Iskoraka i Kontre i Ženske mreže Hrvatske s usvojenom Politikom jasno je vidljivo da iako je sugerirano da se pojašni potreba zaštite prava spolnih i rodni manjina, te predloženo sedam aktivnosti, obrazloženje nije uvršteno, a od aktivnosti usvojene su samo dvije. Spolne i rodne manjine, a posebno lezbijke, te transrodne žene zbog statusa dvostruko diskriminiranih skupina izložene su diskriminaciji i nasilju. Ured za ravnopravnost spolova prema Zakonu o ravnopravnosti spolova ima dužnost educirati javnost i odaslati jasnu poruku da je takvo stanje neprihvatljivo. Upravo to je Ured propustio učiniti izbjegavajući uvrstiti opis stanja i potrebu zaštite prava spolni manjina, osobito lezbijki i transrodnih žena.

Zakon o istospolnim zajednicama pruža istospolnim parovima samo dva prava; pravo na zajedničku imovinu i pravo na uzdržavanje po partneru/-ici i na taj način uskraćuje istospolnim parovima preostala prava i dužnosti dostupna raznospolnim partnerima kroz institucije braka i izvanbračne zajednice. To čini diskriminaciju temeljenu na spolnoj orijentaciji i činjenici istospolne zajednice, te je zakon zbog toga protivan sam sebi (članak 21. Zakona o istospolnim zajednicama brani diskriminaciju na temelju istospolne zajednice i spolne orijentacije) i Zakonu o ravnopravnosti spolova. Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH je odbijanjem ukazivanja na diskriminativan položaj istospolnih parova i preuzimanja inicijative za promjenu stanja pokazao da i sam djeluje diskriminativno u određenim situacijama spram spolni manjina.

Diskriminativno postupanje policijskih službenika u slučajevima diskriminacije i nasilja spram spolni i rodni manjina, te za vrijeme organizacije i održavanja Zagreb Pride manifestacije, jedna je od glavnih točaka svih dosadašnjih izvještaja o stanju ljudskih prava spolni i rodni manjina u RH, te jedan od najvećih problema s kojima se susreće LGBT zajednica u Hrvatskoj. Zakon o ravnopravnosti spolova, kao i drugi zakoni koji imaju za cilj zaštitu od diskriminacije i nasilja, ostaju samo mrtvo slovo na papiru ukoliko žrtve takvog postupanja ne mogu imati povjerenje u policiju i pravosuđe prilikom prijavljivanja kažnjivih djela. To posebno vrijedi kad postoji velika mogućnost od doživljavanja istog takvog diskriminativnog postupanja od strane policijskih službenika. Unatoč svemu tome, Ured za ravnopravnost spolova je namjerno propustio u nacionalnoj

politici baviti se i ovim vrlo važnim problemom diskriminativnog postupanja prema spolnim i rodnim manjinama.

U hrvatskom obrazovnom sustavu ne postoji spolna edukacija kao obvezni predmet, niti edukacija vezana za ljudska prava, pa tako ni prava spolnih manjina. Zabrinjavajuće je da Ured nije prepoznao ni ovaj problem.

Politika u većini navoda nije eksplicitno vezano za vremenske granice. Neodređene definicije i odgođene aktivnosti ukazuju na činjenicu da je rješenje probleme nejednakog tretmana spolnih i rodnih manjina i žena odgođeno za budućnost.

Prijedlog zakona o registriranom partnerstvu

Zakon o istospolnim zajednicama koji je stupio na snagu 2003. godine osigurava istospolnim parovima samo dva prava: pravo na zajedničku imovinu i pravo na uzdržavanje po partneru/-ici. Zakon također sadrži zabranu diskriminacije temeljene na spolnoj orijentaciji i istospolnoj zajednici.

Tijekom protekle tri godine primijetili/-le smo nedostatak implementacije Zakona o istospolnim zajednicama (koji zabranjuje diskriminaciju istospolnih parova) i Zakona o ravnopravnosti spolova prilikom predlaganja i usvajanja novih zakona od strane Vlade i Sabora. Taj se problem pojavljuje kada određeni zakon uređuje odnose između članova obitelji i tom prilikom uključuje bračne i izvanbračne, ali ne i istospolne partnere.

Takav je bio slučaj naprimjer sa Zakonom o zaštiti prava pacijenata (2004.) i Zakonom o državnim službenicima (2005.). Istospolnim partnerima/-icama je uskraćena većina prava u odnosu na izvanbračne i bračne partnere. Takvo stanje u hrvatskom zakonodavstvu uzrokuje diskriminaciju istospolnih parova.

15. lipnja 2005. godine prvi puta smo javnosti predstavili/-le Prijedlog zakona o istospolnim zajednicama na okruglom stolu u Europskom domu u Zagrebu. Prijedlog zakona je imao svrhu osiguravanja prava i obveza iz braka (s izuzetkom prava na posvajanje djece) istospolnim partnerima/-icama. Prijedlog zakona je imao podršku od samoga početka od strane zastupnika SDP-a, LS-a i HSL-a.

U rujnu 2005. godine zastupnici Šime Lučin (SDP) i Ivo Banac (LS) uputili su u parlamentarnu proceduru Prijedlog zakona o registriranom partnerstvu. Mediji su popratili događaj s velikim zanimanjem.

8. studenog 2005. godine organizirali/-le smo okrugli stol na temu Prijedloga zakona o registriranom partnerstvu u suradnji s Odborom za ravnopravnost spolova i Odborom za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Sabora RH. Okruglom stolu koji je održan u Saboru prisustvovali/-li su saborski/-ske zastupnici/-ice iz raznih stranaka, te članovi/-ice saborskih odbora. Događaj je popraćen od strane medija.

15. veljače 2006. godine Odbor za ravnopravnost spolova je raspravljao o Prijedlogu zakona o registriranom partnerstvu. Predstavnici/-ice Pravnog tima su prisustvovali/-le raspravi. Prije same rasprave uputile/-li smo saborske zastupnike u postojanje novodonesene Rezolucije o homofobiji u Europi koju je usvojio Europski parlament. Odbor je usvojio prijedlog zakona i predložio Saboru da ga također usvoji.

Sljedeći dan Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina je raspravljao o ovom prijedlogu zakona. Taj odbor se sastoji većinom od zastupnika Hrvatse demokratske zajednice. Odbor nije usvojio prijedlog zakona, a predstavnici HDZ-a su u svojim izlaganjima koristili govor mržnje spram spolnih manjina. Niko Rebić (HDZ) je rekao: «... glavna poruka Biblije na temu homoseksualizma je Sodoma i Gomora». Kasnije je još

dodao: «AIDS je jedan od znakova što se događa u istospolnim zajednicama». Mediji su izvijestili o ovim događajima.

Vlada RH nije dala potporu Prijedlogu zakona o registriranom partnerstvu argumentirajući svoju odluku tima da su istospolnim parovima zajamčena prava Zakonom o istospolnim zajednicama, iako je očito da to u većini prava u odnosu na raznospolne parove nije istina. Za vrijeme rasprave u Saboru RH vezano za Prijedlog zakona o istospolnim zajednicama velik broj saborskih zastupnika, većinom iz Hrvatske demokratske zajednice, koristio je govor mržnje prema spolnim manjinama. Lucija Čikeš, zastupajući HDZ - trenutno većinsku stranku u Saboru, je u svom izlaganju navela sljedeće: «Cijeli svemir je heteroseksualan, od atoma i najsitnije čestice, od muhe do slona. Po zakonima fizike, jednaki naboji uvijek se odbijaju, a različiti privlače. Kada bi se jednaki počeli privlačiti, sve bi se urušilo i nestalo. Mjesec se tada ne bi okretao oko Zemlje, nego bi pao, Zemlja se ne bi okretala oko Sunca, nego bi pala i spržila se ili odlutala i smrznula se».

Kazneni zakon – uvedena definicija zločina iz mržnje

Do 2006. godine hrvatsko zakonodavstvo nije poznavalo termin «zločina iz mržnje» kao takav, iako su neka kaznena djela mogla biti kvalificirana kao motivirana mržnjom. To je slučaj s kaznenim djelom «teško ubojstvo» iz članka 91. stavka 6. Kaznenog zakona. Prema tumačenju pravnih stručnjaka mržnja se može smatrati posebno niskim motivom.

Kaznena djela povrede ravnopravnosti građana i rasne i druge diskriminacije iz članaka 106. i 174. stavka 1. Kaznenog zakona uključuju uskraćivanje temeljnih prava i sloboda osobe, prepoznatih u međunarodnom i nacionalnom zakonodavstvu na osnovu spola, rase, boje kože, vjere, nacionalnog identiteta, spolne orijentacije i drugih osobina.

Ipak, inkriminacija diskriminativnog ponašanja nije uključivala kaznena djela kao što su primjerice prijetnja, uvreda, tjelesna ozljeda, silovanje ili druga kaznena djela protiv spolne slobode, a koja su počinjena iz mržnje prema određenoj osobini žrtve. Sudovi su prepoznavali takva kaznena djela kao obična kaznena djela, bez uzimanja u obzir da su počinjena iz mržnje.

Početak listopada 2005. godine, motiviran napadom na gej par iz Gajnica, te postupanjem policije u tom slučaju, Pravni tim je najavio početak kampanje za uvođenje definicije zločina iz mržnje u hrvatsko zakonodavstvo. Zagovarale/-li smo da bi se kaznena djela počinjena iz mržnje trebala tretirati kao kvalificirana kaznena djela i biti ozbiljnije kažnjavana u usporedbi s ostalim kaznenim djelima.

Aktivnosti Pravnog tima vezane za uvođenje definicije zločina iz mržnje slijedile su vremenski i inicijativu Ministarstva pravosuđa da se uvedu više sankcije za određena kaznena djela.

Izradile/-li smo tri prijedloga Izmjena i dopuna Kaznenog zakona i predstavile/-li ih na okruglom stolu kojem su prisustvovali/-li predstavnice/-ici Vlade, relevantnih ministarstava, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova i predstavnice/-ici sudova. Okrugli stol je održan 5. prosinca 2005. godine u Europskom domu.

Ženska mreža Hrvatske, Srpski demokratski forum i Centar za mirovne studije podržali su inicijativu Pravnog tima za uvođenje definicije zločina iz mržnje u Kazneni zakon.

23. studenog 2005. Pravni tim Iskoraka i Kontre održao je sastanak s predstavnicima/-icama OSCE/ODIHR-a, koji je započeo suradnju s Vladom RH na projektu edukacije policije, državnih odvjetništava i sudova na temu prepoznavanja i tretiranja zločina iz mržnje. Predstavnice/-ici Pravnog tima su izvijestile/-li predstavnike/-ice OSCE-a o nedostatku zakonskog okvira vezanog za zločin iz mržnje, te uspostavile/-li suradnju s

njima. Na preporuku OSCE-a Pravni tim je sudjelovao u izradi modula za edukaciju policijskih službenika vezanu za zločine iz mržnje u 2006. godini.

5. ožujka 2006. godine grupa muškaraca napala je osobe koje su prisustvovala zabavi u organizaciji udruge Iskorak u klubu Santos u Zagrebu. Napad se dogodio oko 3 sata ujutro, kada je većina sudionika sa zabave odlazila kućama. Članovi/-ice Pravnog tima su sakupile/-li informacije od žrtava i oštećenih i otpratili/-li ih u policijsku postaju na davanje izjava. Predstavnice/-ici Pravnog tima su tom prilikom uručile/-li policijskim službenicima prethodno skupljene podatke o slučaju. Policija je na početku imala namjeru kvalificirati ovaj napad kao prekršaj remećenja javnog reda i mira. Nakon reakcije Pravnog tima u medijima i pritiska od strane Ureda pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, policija je uputila prijedlog za kazneni progon za kazneno djelo nasilničkog ponašanja protiv počinitelja, ali ne i kazneno djelo rasne i druge diskriminacije. Ipak, Policijska uprava Zagrebačka je u svom javnom izvješću naznačila da se radilo o običnoj barskoj tučnjavi.

10. ožujka 2006. g. Pravni tim u suradnji sa Ženskom mrežom Hrvatske organizirao je novinarsku konferenciju ispred zgrade Općinskog državnog odvjetništva u Zagrebu. U isto vrijeme predstavnice/-ici Pravnog tima i Ženske mreže predali su državnom odvjetništvu prijedlog za kazneni progon zbog kaznenih djela nasilničkog ponašanja i rasne i druge diskriminacije. Predstavnice/-ici Pravnog tima i Ženske mreže su iskoristile/-li ovaj slučaj kako bi ukazale/-li na potrebu za uvođenjem jasne definicije zločina iz mržnje u Kazneni zakon.

Kao rezultat navedenih aktivnosti predstavnice/-ici Pravnog tima bile/bili su pozvane/-i na sjednicu Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Sabora RH za vrijeme rasprave o Prijedlogu Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona. Predstavnice/-ici Pravnog tima mogle/-li su zagovarati samo izmjene u člancima 89. i 91. Kaznenog zakona. Prilikom zagovaranja predstavnice/-ici Pravnog tima koristile/-li su također primjere napada i ubojstva pripadnika srpske nacionalne manjine. Na taj način dobijena je potpora predstavnika nacionalnih manjina u Saboru, te Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina. Prijedlog Pravnog tima za uvođenje definicije zločina iz mržnje u Kazneni zakon usvojen je od strane Sabora RH uglavnom zbog međunarodnog pritiska (OSCE, pridruživanje Europskoj Uniji) i podrške predstavnika nacionalnih manjina u Saboru.

Sada postoji definicija zločina iz mržnje u članku 89. Kaznenog zakona;

Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona

Članak 14.

U članku 89., stavku 30. riječi »a žive u zajedničkom kućanstvu« brišu se.

Iza stavka 35 dodaje se stavak 36., koji glasi:

»(36) Zločin iz mržnje jest svako kazneno djelo iz ovoga Zakona, počinjeno iz mržnje prema osobi zbog njezine rase, boje kože, spola, spolne orijentacije, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovine, rođenja, naobrazbe, društvenog položaja, dobi, zdravstvenog statusa ili drugih osobina.«

Definicija zločina iz mržnje također uključuje kaznena djela počinjena zbog mržnje temeljene na percipiranoj karakteristici žrtve.

Ovakva je definicija donijela obvezu policije i sudova da dokumentiraju kaznena djela počinjena iz mržnje. Međutim, suci imaju diskrecijsko pravo vezano za uvećanje sankcija zbog te činjenice.

Zakon o izmjenama i dopunama kaznenog zakona

Članak 15.

U točki 6. iza riječi »osvete« stavlja se zarez i dodaje riječ »mržnje«.

Pravni tim je također uspješno zagovarao izmjene u čl. 91. Kaznenog zakona, koji se odnosi na kazneno djelo teškog ubojstva. Taj članak sada kvalificira ubojstvo počinjeno iz mržnje kao teško ubojstvo i propisuje za njega oštrije kazne u usporedbi s običnim kaznenim djelom ubojstva.

Zakon o sportu

Prijedlog Zakona o sportu izrađen od strane Vlade RH u svibnju 2006. sadržavao je sljedeću odredbu:

«...sport mora biti jednako dostupan svim ljudima, bez obzira na dob, spol, vjeru, nacionalnost, društveni status, politička ili druga uvjerenja i porijekla».

Odredba nije sadržavala napomenu o dostupnosti sporta bez obzira na spolnu orijentaciju.

Pravni tim je pretpostavio da su kreatori zakona zbog neznanja ili nesporazuma svrstali spolnu orijentaciju u kategoriju «druga uvjerenja i porijekla», što je neprihvatljivo jer spolna orijentacija nije stvar uvjerenja.

Pravni tim je reagirao dopisom medijima i zahtjevom Odboru za ravnopravnost spolova Sabora RH da predlože amandman koji bi uključio spolnu orijentaciju u spomenutu odredbu Zakona o sportu.

12. lipnja 2006. Pravni tim je primio dopis od strane Odbora za ravnopravnost spolova u kojem je bilo naznačeno da je Sabor RH usvojio amandman predložen od strane Odbora na sugestiju Pravnog tima.

Prijedlog Zakona o azilu

Sabor RH prihvatio je Prijedlog zakona o azilu u prvom čitanju, 1. prosinca 2006. godine.

Prijedlog zakona uključuje u čl. 2. u temeljnim odredbama definiciju pripadnosti društvenoj skupini koja može biti dio osnove za traženje azila. Definicija traži da skupina ima poseban identitet u relevantnoj zemlji, što u većini zemalja gdje su osobe progonjene i zlostavljane zbog svoje spolne orijentacije nije slučaj. Na taj način ovaj prijedlog zakona čini upitnim provedbu za osobe koje su kao pojedinci progonjene zbog svoje spolne orijentacije da postanu tražitelji azila u RH. Takve odredbe mogu dovesti do postupaka koji su nehumani i diskriminirajući spram spolnih manjina, te protivni međunarodnim dokumentima, uključujući direktivu Europske Unije o statusu izbjeglica iz 2004. godine koja eksplicitno navodi spolnu orijentaciju.

Značenje izraza u ovom Zakonu

Članak 2.

Određena društvena skupina podrazumijeva osobe iz iste sredine, s istim običajima ili istim društvenim statusom. Članovi te skupine dijele urođene karakteristike, zajedničku pozadinu ili uvjerenja na kojima se temelji njihov identitet ili svijest te ih se ne žele odreći. Skupina mora imati poseban identitet u relevantnoj zemlji te se razlikuje od društva koje ju okružuje. Ovisno o okolnostima u zemlji podrijetla, određena društvena skupina može uključivati skupinu koja se temelji na zajedničkim karakteristikama spolne orijentacije.

Također, prijedlog zakona ne uključuje istospolne partnere iz članka o spajanju obitelji, koji uključuje bračne i izvanbračne partnere, što ga čini protivnim Zakonu o istospolnim zajednicama. Zakon o istospolnim zajednicama brani diskriminaciju temeljenu na činjenici istospolne zajednice, te uz brojne druge zakone RH brani diskriminaciju temeljenu na spolnoj orijentaciji. Zbog toga smatramo da je ovaj Prijedlog zakona potrebno hitno uskladiti s hrvatskim zakonodavstvom prije drugog čitanja u Saboru.

Članak 42.

Maloljetna djeca azilanta koja nisu zasnovala vlastitu obitelj slijede pravni položaj zakonskog zastupnika kojem je odobren status azilanta.

Članovima obitelji azilanta, koji nisu navedeni u stavku 1. ovoga članka, boravak se regulira sukladno odredbama Zakona o strancima.

Pravo na spajanje obitelji azilanta s bračnim drugom odobrit će se ako je brak zaključen, odnosno ako je izvanbračna zajednica postojala prije podnošenja zahtjeva za azil u Republici Hrvatskoj.

Boravak u svrhu spajanja obitelji stranca pod supsidijarnom zaštitom odobrit će se članu obitelji koji je zajedno sa strancem pod supsidijarnom zaštitom došao u Republiku Hrvatsku, a nije podnio zahtjev za azil ili mu nije odobrena zaštita.

Dijete stranca pod supsidijarnom zaštitom rođeno na području Republike Hrvatske slijedi pravni položaj zakonskog zastupnika.

Pravo na spajanje obitelji osoba iz stavka 1.-4. ovoga članka neće se primjenjivati ukoliko član obitelji ispunjava uvjete za isključenje sukladno odredbama članka 6. i 8. ovoga Zakona te iz razloga zaštite nacionalne sigurnosti i pravnog poretka.

2. Suradnja s državnim institucijama i tijelima

Vlada RH

U Programu Vlade Republike Hrvatske za mandat 2003.-2007. Vlada RH stavlja pitanja ravnopravnosti spolova u poglavlje o obitelji i smješta prava žena u kontekst zaštite obitelji. Na taj način Vlada RH promovira tradicionalne rodne uloge u kojima je jedina uloga žene služiti obitelji i odgajati djecu. Isti odlomak propisuje da bi se porodiljni odmor trebao produljiti na 3 godine, što je već stupilo na snagu s novim Zakonom o radu i uzrokuje diskriminaciju žena na tržištu rada. Program ne sadrži aktivnosti za borbu protiv diskriminacije na temelju spolne orijentacije, kao ni bilo koje druge osnove osim nacionalne pripadnosti.

Vlada RH je namjerno i redovito propuštala poštivati i implementirati Zakon o istospolnim zajednicama i njegove antidiskriminacijske odredbe sadržane u čl. 21. prilikom izrade novih zakonskih prijedloga.

Naši prijedlozi nisu uvaženi i Vlada RH nije omogućila istospolnim parovima prava zajamčena bračnim i izvanbračnim parovima kroz zakone RH.

Upravo zbog toga Pravni tim Iskoraka i Kontre izradio je Prijedlog zakona o registriranom partnerstvu, koji je trebao pružiti istospolnim parovima prava i obveze dostupne

raznospolnim parovima kroz institucije braka i izvanbračne zajednice. Nakon što je Prijedlog zakona predstavljen hrvatskoj javnosti, Vlada je objavila svoje mišljenje u kojem je preporučila Saboru RH da ne prihvati Prijedlog. Vlada je temeljila svoje mišljenje na definiciji braka iz Obiteljskog zakona, u koji se uopće nije zadiralo Prijedlogom, te je namjerno pogrešno tumačila odredbe iz međunarodnog prava kako bi dokazala svoju tezu. Znajući da Zakon o istospolnim zajednicama ne pruža praktički nikakva prava istospolnim partnerima, Vlada je naznačila u svom mišljenju da taj zakon dostatno regulira prava istospolnih partnera.

Na sjednici Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina na kojoj je raspravljao Prijedlog zakona o registriranom partnerstvu, predstavnici Vlade davali su homofobične argumente kako bi obranili svoje mišljenje.

Nacionalni program za zaštitu i promociju ljudskih prava za godine 2005.-2008., koji propisuje aktivnosti za zaštitu prava spolnih manjina, izrađen je od strane Ureda za ljudska prava Vlade RH.

Naš zaključak je da Vlada RH producira opće dokumente, od kojih neki propisuju zaštitu ljudskih prava, uglavnom s ciljem ulizivanja međunarodnim institucijama. Drugi dokumenti iste Vlade suprotni su ovim prvima, koji na kraju krajeva niti pokazuju pravu volju Vlade niti rezultiraju u zaštiti prava spolnih manjina.

Sabor RH

Iako je postojala individualna suradnja sa zastupnicima koji podržavaju prava spolnih i rodni manjina, te povremena suradnja s odborima, Hrvatski Sabor je u osnovi homofobičan. To je dokazala i rasprava o Prijedlogu zakona o registriranom partnerstvu prilikom koje su prednjačile izrazito homofobične izjave zastupnika HDZ-a.

Još jednom ćemo navesti govor Lucije Čikeš koja je zastupajući HDZ pri valjda zdravom razumu u Saboru izjavila sljedeće: «Cijeli svemir je heteroseksualan, od atoma i najsitnije čestice, od muhe do slona. Po zakonima fizike, jednaki naboji uvijek se odbijaju, a različiti privlače. Kada bi se jednaki počeli privlačiti, sve bi se urušilo i nestalo. Mjesec se tada ne bi okretao oko Zemlje, nego bi pao, Zemlja se ne bi okretala oko Sunca, nego bi pala i spržila se ili odlutala i smrzla se».

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova

Uspostavile/-li smo dobru suradnju s Uredom Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova. S pravobraniteljicom smo surađivale/-li na slučajevima individualnih kršenja ljudskih prava LGBT osoba, te slučajevima uvođenja spolnog odgoja u škole i zagovaranja Prijedloga zakona o registriranom partnerstvu.

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova prisustvovala je sjednici Odbora za ravnopravnost spolova Sabora RH na kojoj je javno dala svoju punu podršku Prijedlogu zakona o registriranom partnerstvu, pozivajući se na novodonesenu Rezoluciju Europskog parlamenta o homofobiji u Europi.

Budući da zaštita prava spolnih manjina spada pod djelokrug Ureda prema Zakonu o ravnopravnosti spolova, smatramo da je potrebno osigurati dodatna sredstva i osoblje za rad Ureda na tom području.

Naše dosadašnje iskustvo je pokazalo da Ured reagira u određenim slučajevima vrlo sporo. To se, primjerice, odnosi na slučaj uvođenja spolnog odgoja u škole ove godine. S druge strane, Ured je pokazao volju za suradnjom i interes za prava spolnih i rodni manjina.

Pravobraniteljica za djecu

Uspostavile/-li smo dobru suradnju s Ljubicom Matijević Vrsaljko, koja je bila prava osoba na položaju pravobraniteljice za djecu. Ured pravobraniteljice za djecu je pozitivno reagirao na naše primjedbe vezane za «Program katoličkog vjeronauka u osnovnim i srednjim školama» i zahtijevao da se program uskladi s domaćim zakonodavstvom i Konvencijom o pravima djeteta. Gđa Matijević Vrsaljko također je aktivno sudjelovala u javnoj raspravi vezanoj za spolni odgoj udruge Teen STAR. Poslala je preporuke Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa, u kojem je naglasila suglasnost s našim opažanjima i naglasila da je program suprotan hrvatskom zakonodavstvu i Konvenciji o pravima djeteta. Zahtjevala je da se implementacija programa uvjetuje usklađivanjem s domaćim zakonodavstvom i Konvencijom o pravima djeteta.

Nažalost, gđa Matijević Vrsaljko dala je ostavku na funkciju pravobraniteljice za djecu u listopadu 2005. godine. Proces izbora nove pravobraniteljice trajao je do ožujka 2006. godine i zbog toga gotovo pola godine nitko nije obnašao tu dužnost. Naime, samo Vlada može predložiti osobe za mjesto pravobraniteljice za djecu. Prve dvije osobe koje su izabrane za pozicije pravobraniteljice za ravnopravnost spolova i pravobraniteljice za djecu imale su iskustvo rada u nevladinim organizacijama i bile su voljne preuzeti po dužnosti i slučajeve kršenja ljudskih prava, čije rješavanje nije bilo u suprotnosti s Vladinom politikom. Smatramo da to nije odgovaralo vladajućim strukturama i da je nakon ostavke gđe Matijević Vrsaljko namjerno predložena Mila Jelavić, koja je, kao što se pokazalo kroz njezine javne istupe, vrlo konzervativnih uvjerenja.

Gđa Mila Jelavić, nova pravobraniteljica za djecu, dala je homofobičnu izjavu za novine samo tjedan dana nakon što je izabrana za tu poziciju.

Pravni tim Iskoraka i Kontre i Ženska mreža Hrvatske napisali su otvoreno pismo Saboru RH, te odborima za ljudska prava i ravnopravnost spolova kako bi preispitali odluku imenovanja Mile Jelavić za mjesto pravobraniteljice za djecu. Izrazile/-li smo svoju zabrinutost oko sposobnosti gđe Jelavić da štiti prava djece čiji roditelji žive u istospolnim zajednicama, kao i prava djece čiji su roditelji pripadnici nekih drugih manjina. Nažalost, koliko znamo, ni Sabor ni odbori nisu poduzeli nikakve korake kako bi preispitali svoju odluku i zaštitili prava djece čiji su roditelji pripadnici manjina.

Ured pravobraniteljice za djecu je potpuno pasivan u slučaju uvođenja spolne edukacije u škole. Ured pravobraniteljice dosad nijednom nije reagirao u javnosti u vezi s tim slučajem, niti imamo saznanja da bi bilo što po tom pitanju uopće učinio.

Također, u konkretnim slučajevima upućenim od strane Pravnog tima na štetu maloljetnika, Ured nijednom nije poslao službeno očitovanje.

Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH

Predstavnice Ureda za ravnopravnost spolova sudjelovale su u protekloj godini na nekim okruglim stolovima na temu rodne ravnopravnosti i spolne orijentacije. Ured je od svog osnutka dodjeljivao manje svote novca preko natječaja LGBT organizacijama. Primjerice, ove godine Lezbijska grupa Kontra bila je jedina lezbijska organizacija kojoj su dodijeljena sredstva od strane Ureda. Sredstva dodijeljena Kontri bila su daleko manja od sredstava dodijeljenih drugim ženskim organizacijama (6600 kn).

Ured za ravnopravnost spolova uputio je dopis Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa u kojem je izrazio podršku stavovima Pravnog tima i Ženske mreže u vezi imenovanja stručnjaka/-inja u komisiju o zdravstvenom odgoju. Naglasio je da su među najvišim prioritetima Ministarstva, imajući u vidu njegove obveze vezane za implementaciju Zakona o ravnopravnosti spolova i drugih zakona i dokumenata,

uvođenje rodno osjetljivog obrazovanja. To je bio jedini slučaj u kojem je Ured reagirao na našu primjedu u protekle dvije godine.

Također smo tražile/-li Ured za mišljenje i podršku za neke od naših prijedloga zakona i amandmane, kao što su amandman na Zakon o športu, koji bi uključio spolnu orijentaciju u antidiskriminacijske odredbe tog zakona i Prijedlog zakona o registriranom partnerstvu. Nikada nismo dobili odgovor Ureda na te teme.

Smatramo da Ured daje podršku spolnim i rodnim manjinama samo na deklarativnoj razini. Zaposlenici/-ice sudjeluju povremeno na događajima vezanima za spolne manjine i ured dodjeljuje minimalna sredstva zaštiti prava spolnih manjina. U isto vrijeme Ured ne reagira na konkretne slučajeve usvajanja diskriminativnih zakona od strane Vlade ili odbijanja Vlade da pruži podršku antidiskriminacijskim zakonima.

Odbor za ravnopravnost spolova Sabora RH

Pravni tim Iskoraka i Kontre uspostavio je dobru suradnju s Odborom za ravnopravnost spolova Sabora RH. Odbor za ravnopravnost spolova, zajedno s Odborom za ljudska prava, organizirao je u suradnji s Pravnim timom Iskoraka i Kontre okrugli stol na temu Prijedloga zakona o registriranom partnerstvu. Odbor za ravnopravnost spolova je također kao matični odbor za ovaj prijedlog zakona dao podršku Prijedlogu zakona o registriranom partnerstvu u ožujku 2006. godine.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Sabora RH

Sjednica Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina održana u ožujku 2006. godine bila je mjesto jednog od najvećih kršenja ljudskih prava spolnih i rodnih manjina. Većina članova/-ica Odbora odbila je dati podršku Prijedlogu zakona o registriranom partnerstvu. Članovi/-ice Odbora su svoju odluku argumentirali/-le dajući homofobične izjave na račun istospolnih parova i ljudi drugačije spolne orijentacije. Ovakav incident na sjednici tijela koje bi se upravo trebalo baviti zaštitom ljudski prava svih, pa tako i spolnih manjina, predstavlja ozbiljnu povredu prava spolnih manjina u 2006. godini. Primjerice, Niko Rebić iz Hrvatske Demokratske Zajednice je na sjednici Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Sabora RH izjavio da je «...glavna poruka Biblije na ovu temu Sodoma i Gomora i AIDS je jedan od znakova toga što se događa u tim istospolnim zajednicama». Ova izjava je, kao i brojne druge saborskih zastupnika i predstavnika Vlade, bila medijski popraćena, te je imala učinak stigmatizacije spolnih i rodnih manjina, ali i osoba koje žive s HIV-om/AIDS-om.

S druge strane, Odbor je pokazao razumijevanje za prijedlog Pravnog tima Iskoraka i Kontre vezanog za uvođenje definicije zločina iz mržnje u Kazneni zakon. Kada se uzme u obzir činjenica da je Pravni tim svoj prijedlog temeljio prvenstveno na primjerima kaznenih djela počinjenih na štetu pripadnika/-ica nacionalnih manjina, očito je da pozitivna reakcija Odbora na ovaj prijedlog nije nagla svijest o ugroženosti prava spolnih manjina. Ipak, nadamo se da bi suradnja na tom području mogla imati pozitivne pomake u radu Odbora u budućnosti.

3. Mediji

Saborska rasprava o prijedlogu Zakona o registriranom partnerstvu u 2006. godini zauzela je podosta medijskog prostora. Mediji su većinom korektno izvještavali o tijeku rasprave te se vrlo kritički odnosili prema homofobičnim izjavama pojedinih saborskih zastupnika. Svakako je najviše pozornosti posvećeno izjavama zastupnice Lucije Čikeš o tome kako je «cijeli svemir heteroseksualan – od muhe do slona», te teorijama zastupnika Marijana Mlinarića o nastanku homoseksualnosti. Ukupno je objavljeno 19

članaka, i to od strane dnevnika 24 sata, Jutarnjeg lista, Novog lista, Večernjeg lista, Slobodne Dalmacije i Glasa Istre.

Korektno izvještavanje medija bilježi se i u slučaju napada na Rainbow partyju udruge «Iskorak» u klubu Santos. S druge strane, pozornost medija bila je nešto manja prilikom uvođenja zločina iz mržnje u hrvatsko kazнено zakonodavstvo.

Pravni tim podnio je Vijeću časti hrvatskih novinara pri HND-u prijedlog za pokretanje postupka protiv novinara Josipa Jovića zbog teksta «Gay-misionari», objavljenog u Slobodnoj Dalmaciji 7. srpnja 2006. zbog povrede Kodeksa časti hrvatskih novinara. Novinar Josip Jović je, komentirajući u navedenom članku Zagreb Pride, naveo da je riječ o «borbenoj, organiziranoj sotonističkoj sekti, o gay ratnicima ili gay misionarima, koji agresivno nameću novi pogled na svijet». Vijeće časti hrvatskih novinara je na sjednici održanoj 16. listopada 2006. prihvatilo prijedlog Pravnog tima i novinara Josipa Jovića sankcioniralo javnim ukorom.

Nadalje, Pravni tim je podnio Vijeću časti hrvatskih novinara i prijedlog za pokretanje postupka protiv glavnog urednika Slobodne Dalmacije, Mladena Plešea, zbog objavljivanja teksta čitatelja Branimira Lukšića pod naslovom «Homoseksualnost potkopava obitelj», koji je objavljen 12. srpnja 2006. godine. Vijeće časti hrvatskih novinara na sjednici održanoj 16. listopada 2006. odbilo je prijedlog Pravnog tima kao neosnovan, s obrazloženjem da glavni urednik nije prekršio Kodeks jer je prenio mišljenje jednog čitatelja u rubrici koja je tome i namijenjena.

Hrvatski su mediji također veliku pozornost i kritiku posvetili problematici zdravstvenog odgoja u školama, odnosno radu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa.

Najveći propust hrvatskih medija Pravni tim nalazi u izvještavanju o boravku turista homoseksualne orijentacije na otoku Hvaru, što se očituje u golemoj količini senzacionalizma. Dolazak navedenih turista na Hvar najavljen je još početkom srpnja 2006. godine, gotovo dva mjeseca prije njihovog dolaska, člankom Jutarnjeg lista autorice Merite Arslani. Potom je 4. srpnja 2006. u Slobodnoj Dalmaciji objavljen članak autora Saše Jadrijevića-Tomasa pod naslovom «Hvar: EU summit homoseksualaca», gdje se navodi kako će otok Hvar «od sredine srpnja do kraja kolovoza biti pod invazijom gay gostiju iz cijele Europe». Takvi napisi doveli su do različitih reakcija lokalnog stanovništva, što je također bilo medijski popraćeno.

Zabrinuti medijskom pažnjom posvećenoj dolasku njihovih klijenata, Pravnom timu Iskoraka i Kontre obratili su se predstavnici turističke agencije Happy Gay Holidays. Predstavnici Pravnog tima boravili su u razdoblju između 19. i 26. kolovoza 2006. godine na otoku Hvaru kako bi promatrali razvoj događaja. Posredstvom navedene agencije na otok Hvar je 19. kolovoza 2006. stiglo 50-ak gostiju iz različitih europskih zemalja i smjestilo se u hotelu Croatia. Tijekom cijelog boravka hotel je bio osiguran policijskim snagama, pogotovo iz razloga što je još 18. kolovoza 2006. u Večernjem listu objavljen članak autorice Aurelije Kupanovac s naslovom «Torcida dolazi tući homoseksualce na Hvar», gdje je navedeno kako će navijači Torcide doći na Hvar kako bi činili nered. Slijedeći tu medijsku informaciju, Pravni tim je uputio upozorenje Policijskoj upravi Splitsko-Dalmatinskoj, te o razvoju događaja obavijest Veleposlanstvu Republike Francuske. Slijedećih je dana uslijedila serija članaka koje supotpisuju autorice Aurelija Kupanovac i Sandra Veljković. U tim člancima neistinito se navode događaji koji se uopće nisu dogodili, jer je atmosfera na Hvaru bila prilično mirna i stjecao se sasvim drugačiji dojam zbog napisa u medijima. 22. kolovoza 2006. godine objavljen je članak autorice Aurelije Kupanovac u Večernjem listu s naslovom «Razuzdani i goli pred crkvom». U članku je tematizirano ponašanje turista koje su se same okarakterizirale kao osobe homoseksualne orijentacije. U tekstu je navedeno da se ispred katedrale noć prije objavljivanja članka prošetao goli mladić, čija je fotografija umetnuta u tekst. Za tu je fotografiju sama autorica Aurelija Kupanovac u telefonskom razgovoru s predstavnicima

turističke agencije navela kako nije riječ o muškarcu homoseksualne orijentacije. Objavljivanje toga teksta rezultiralo je pojačanim policijskim nadzorom. Iz tog razloga, Pravni tim je podnio i kaznenu prijavu protiv autorice zbog sumnje da je počinila kazneno djelo širenja uznemirujućih i lažnih glasina. Također, protiv novinara i urednika Večernjeg lista podnesen je i prijedlog za pokretanje postupka pred Vijećem časti hrvatskih novinara.

I dok su s jedne strane mediji bili senzibilni prema pravima seksualnih i rodnih manjina kada je bilo riječi o prijedlogu Zakona o registriranom partnerstvu, nasilničkom ponašanju u klubu Santos i uvođenju zločina iz mržnje u Kazneni zakon, s druge strane, obrađivali su temu boravka turista na Hvaru krajnje senzacionalistički i uz visoku dozu homofobije.

Bilježi se tendencija korektnijeg pisanja od strane dnevnih i tjednih listova s većom nakladom, dok se u takvih tiskovina s manjom nakladom koje pokrivaju različite hrvatske regije utvrđuje homofobičan pristup novinara prema ovoj tematici.

4. Obrazovanje

Prema našem mišljenju, obrazovni sustav u Hrvatskoj ne zadovoljava temeljne standarde za edukaciju o ljudskim pravima. Školski udžbenici i dalje su prepuni rodnih stereotipa i nisu senzibilizirani za prava seksualnih ili bilo kojih drugih manjina.

U Nacionalnoj politici za promicanje ravnopravnosti spolova od 2006. do 2010. godine (NN, br. 114/06), u poglavlju o rodno osjetljivom obrazovanju za 2006. godinu navedeno je da će biti izdan Udžbenički standard koji slijedi zahtjeve iz Zakona o ravnopravnosti spolova. Međutim, takav Udžbenički standard nije uopće donesen u 2006. godini, već je još uvijek na snazi onaj iz 2003. godine. Iako u nekim segmentima Nacionalna politika razrađuje pitanje rodno osjetljivog obrazovanja, to se ne odnosi i na seksualne i rodne manjine. Nadalje, spomenuta Nacionalna politika navodi potrebu za proširivanjem zdravstvenog odgoja u osnovnim i srednjim školama temama o spolnosti, ali s naglaskom na spolno prenosive bolesti. Edukacija o spolnosti u svakom je slučaju šira no što je to u kontekstu spolno prenosivih bolesti, a tu širinu ova Nacionalna politika ne dostiže.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa donijelo je 15. rujna 2006. godine Odluku o nastavnom planu i programu za osnovnu školu, kojom se uređuje i sadržaj izbornog predmeta Katoličog vjeronauka (NN, br. 102/06). U ovom programu ne nalazi se izravna diskriminacija seksualnih manjina, kako je to bilo u Programu Katoličkog vjeronauka za osnovnu školu iz 2003. godine. Međutim, u programu je stavljen naglasak na ljudsku heteroseksualnost, što dovodi u dvojbu provedbu tog programa, koji i dalje može biti diskriminatoran.

Zdravstveni odgoj i obrazovanje

Još je 19. prosinca 2005. godine Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa imenovalo Povjerenstvo za zdravstveni odgoj i obrazovanje, sa zadaćama pripreme natječaja za izradu jedinstvenih programa zdravstvenog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole te prosudbe pristiglih programa i davanja prijedloga ministru. Predsjednicom povjerenstva imenovana je prof. dr. Vesna Jureša. Krajnji rok za izvršenje navedenih poslova bio je 15. svibnja 2006. godine.

Dana 23. veljače 2006. godine raspisan je Natječaj za prijavu prijedloga eksperimentalnih programa zdravstvenog odgoja i obrazovanja u osnovnim i srednjim školama. Pravo prijave na natječaj imali su pojedinci i institucije. Natječajem je bilo predviđeno da će program zdravstvenog odgoja biti sastavni dio sata razredne zajednice. Prijedlog eksperimentalnog programa trebao je kao jedan od modula sadržavati ljudsku

spolnost. Kako je navedeno u natječaju, resorno Ministarstvo trebalo je programe koje prihvati otkupiti od njihovih autora.

Nakon medijskih napisa o tome da je resorno Ministarstvo već usvojilo eksperimentalne programe, dana 24. svibnja 2006. godine očitovao se ministar Dragan Primorac, iskazavši da Ministarstvo u tom trenutku još nije razmatralo niti jedan prijedlog programa zdravstvenog odgoja. Međutim, Pravni tim Iskoraka i Kontre i Ženska mreža Hrvatske izrazili su svoju zabrinutost iz razloga što se u medijskim napisima navodilo da će resorno Ministarstvo prihvatiti program udruge GROZD, čiji se sadržaj protivi načelima ravnopravnosti spolova i tuzemnom, kao i međunarodnom zakonodavstvu. Razočarani daljnjim postupkom resornog Ministarstva, Pravni tim Iskoraka i Kontre i Ženska mreža Hrvatske najavili su prosvjed za 12. srpanj 2007. godine ispred Ministarstva.

Dana 11. srpnja 2006. godine, predstavnici/-ice Pravnog tima i Ženske mreže Hrvatske održali su sastanak s ministrom Draganom Primorcem i primili garanciju da će se pri odlučivanju Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa ravnati načelima ljudskih prava i ravnopravnosti spolova, suzbijanja homofobije u obrazovnom sustavu te tuzemnog i međunarodnog zakonodavstva, te da će programi biti otkupljeni i da će iz njih biti izrađen konačni model zdravstvenog odgoja koji će se provoditi u hrvatskim školama. Slijedeći taj dogovor, Pravni tim i Ženska mreža Hrvatske otkazali su prosvjed ispred Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. Doista, resorno je Ministarstvo dana 13. srpnja 2006. izdalo priopćenje za javnost u kojemu je potvrđeno ono što je ranije dogovoreno.

Dana 13. srpnja 2006. godine Povjerenstvo za zdravstveni odgoj i obrazovanje, na održanoj 11. sjednici, donijelo je zaključak kako u tom trenutku još ne može predložiti ministru niti jedan od ponuđenih programa jer je isto uputilo udrugama prijedloge za prilagodbe tih programa. U užu izbor ušli su programi udruge GROZD i Foruma za slobodu odgoja, kojima je postavljen rok za izmjene do 18. kolovoza 2006. godine,

Dana 29. prosinca 2006. godine Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa objavilo je kako je Povjerenstvo najboljim programom ocijenilo program GROZD za osnovne škole, a za četverogodišnje i trogodišnje srednje škole programe udruge GROZD i Foruma za slobodu odgoja. Ti su programi poslani na ocjenu Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi.

Treba reći kako je autor programa udruge GROZD gospodin Ladislav Ilčić, također i dopredsjednik udruge Teen STAR, koji je još 2004. godine Pravobraniteljica za djecu ocijenila protivnim Ustavu RH, tuzemnom zakonodavstvu i Konvenciji o pravima djeteta.

Status programa cjelovitog spolnog odgoja Teen STAR

Prema informacijama udruge Teen STAR u školskoj godini 2005./2006. taj se program provodio u 26 škola u Hrvatskoj, i to u 17 osnovnih i u devet srednjih škola. Tim je programom obuhvaćeno ukupno 470 učenika u Hrvatskoj, od čega 273 učenika osnovnih škola i 173 učenika srednjih škola. To je značajno smanjenje u odnosu na školsku godinu 2004./2005., kada je bilo obuhvaćeno 57 hrvatskih škola.

U tijeku je kazneni postupak protiv predsjednice udruge Teen STAR, gđe Kristine Pavlović, i dopredsjednika, gosp. Ladislava Ilčića, zbog sumnje da su kršenjem prava djeteta počinili kaznena djela rasne i druge diskriminacije.

5. Homofobični istupi javnih osoba

Činjenica da se prava seksualnih manjina u sve većoj mjeri pojavljuju kao tema javne rasprave rezultirala je time da se prilikom ispitivanja stavova osoba iz javnog i političkog života vrlo učestalo javlja pitanje stava prema homoseksualnim osobama i pojedinačnim pravima LGBT osoba. Nažalost, mediji često koriste homofobične stavove javnih osoba (preuveličavajući ih, dajući im pretjeranu pažnju, stavljajući ih na naslovnice i sl.) kako bi

izazvali senzaciju i dobili na publicitetu, a da pritom ne razmišljaju o šteti koju čine pronošanjem govora mržnje i poticanja na nasilje prema seksualnim manjinama, te o kvaliteti sadržaja koji serviraju svojim čitateljima.

Nažalost, moramo ustanoviti da su od javnih osoba koje su imale homofobične istupe u protekloj godini većinom saborski zastupnici. Oni koji bi trebali štititi interese i prava svih građana i građanki pokazali su zavidnu količinu neznanja i zadrživosti vezanih za spolne i rodne manjine. Svojim javnim nastupima pridonijeli su stigmatizaciji LGBT osoba koja vodi diskriminaciji i nasilju. Zastupnici koji su koristili govor mržnje spram spolnih manjina na sjednicama Sabora RH u protekloj godini dolaze iz tri stranke: HDZ-a, HSP-a i IDS-a: Karmela Čaparin (HDZ), Niko Rebić (HDZ), Marijan Mlinarić (HDZ), Lucija Čikeš (HDZ), Vladimir Štengl (HDZ), Krunoslav Markovinović (HDZ), Pero Kovačević (HSP), Pejo Trgovčević (HSP) i Damir Kajin (IDS). Iz navedenog možemo zaključiti da se u najvećem broju slučajeva radi o zastupnicima HDZ-a, trenutno većinske stranke u Saboru.

Većina homofobičnih izjava zastupnika Sabora RH potječe s rasprave o Prijedlogu zakona o istospolnim zajednicama.

U Novom listu od 24. studenog 2006. godine u članku pod naslovom «Samo HSP protiv preljubnika i homoseksualaca» navedeno je sljedeće: «Baš kao i u slučaju preljuba, stav pravaša u slučaju homoseksualaca na visokim položajima u HSP-u je jednako rezolutan... «Ni u kom slučaju», bio je kratak Trgovčević».

Pravni tim Iskoraka i Kontre tražio je nakon objavljivanja navedenog članka Hrvatsku stranku prava da se očituje u javnosti je li izjava gospodina Trgovčevića u Novom Listu dobro prenesena, te je li točno da HSP brani osobama homoseksualne orijentacije napredovanje u stranci, te time vrši diskriminaciju svojih članova/-ica po osnovi spolne orijentacije. Hrvatska stranka prava se nikada nije očitovala po tom pitanju, iz čega zaključujemo da se zaista radi o diskriminativnoj praksi.

Damir Kajin, zastupnik Istarskog demokratskog sabora, u više navrata je u javnim istupima izjednačio homoseksualnost s pedofilijom te napadao aktivnosti udruga koje se bave zaštitom ljudskih prava LGBT osoba. Posebno je zabrinjavajuća činjenica da u Programskoj deklaraciji IDS-a stoji da se ta stranka zalaže za puno poštivanje temeljnih sloboda i prava čovjeka - slobode mišljenja govora, javnog istupanja i udruživanja u političke i druge zajednice. Iz svega navedenog proizlazi da se većina stranaka u RH samo deklarativno bavi zalaganjem za ljudska prava, dok ih u stvarnosti krše.

Homofobične istupe u javnosti u protekloj godini također su imali Slavko Ferenčak, predsjednik Hrvatskog skijaškog saveza, Mila Jelavić, pravobraniteljica za djecu, Jadranka Kosor, potpredsjednica Vlade, Jadranka Cigelj, bivša predstojnica Ureda za udruge i Marin Barišić, nadbiskup splitsko-makarski.

Disciplinska komisija UEFA kaznila je ove godine Ota Barića, bivšeg izbornika hrvatske nogometne reprezentacije s 5000 švicarskih franaka zbog homofobičnih izjava objavljenih u Salonu Jutarnjeg lista prije dvije godine. Pritužbu UEFA zbog homofobičnih izjava danih Jutarnjem listu podnio je Pravni tim Iskoraka i Kontre.

5. Nasilje i diskriminacija

Nasilje i diskriminacija nad seksualnim manjinama i dalje je česta pojava u hrvatskom društvu. Oblici nasilja su različiti, od psihičkog, verbalnog, do fizičkog nasilja. Gorući problem je i dalje strah žrtava koje ne prijavljuju doživljeno nasilje zbog moguće stigmatizacije okoline. Pripadnici seksualnih manjina u velikom broju slučajeva nisu upoznati sa svojim pravima, ni s mehanizmima zaštite tih prava. Upravo iz tog razloga stvaran broj nasilnih događaja gotovo je nemoguće procijeniti, a donedavno su slučajevi

koji dođu do procesuiranja bili isključivo slučajevi nasilja nad aktivistkinjama i aktivistima.

Ipak, upravo na tom području proteklih godina bilježimo određene pomake. Žrtve nasilja se sve češće obraćaju Pravnom timu za pomoć, a imali smo i slučajeve u kojima su žrtve otvoreno progovorile o nasilju koje su proživjele u javnosti. Sve to svjedoči o činjenici da se LGBT osobe sve više interesiraju za svoja prava i odlučuju se njima koristiti. Kako bismo im u tome pomogli, Pravni tim Iskoraka i Kontre izdao je u protekloj godini već 4. izdanje Priručnika za korištenje antidiskriminacijskih odredbi i zakona Republike Hrvatske. Priručnik ima za cilj LGBT populaciju bolje upoznati s pravnim sustavom Republike Hrvatske i mogućnostima zaštite njihovih prava, te ih informirati kome se mogu obratiti u slučajevima kršenja njihovih prava.

Ozbiljno kršenje ljudskih prava seksualnih i rodni manjina u protekloj godini očitivalo se također u postupanju policijskih službenika lokalnih policijskih postaja prilikom prijavljivanja i procesuiranja slučajeva nasilja, kada su žrtve homoseksualne orijentacije.

Struktura slučajeva Pravnog tima

Online savjetovalište

Na *online* pravno savjetovalište, koji podržava *web*-stranica www.gay.hr, u 2006. godini postavljeno je ukupno 27 upita. Od toga se deset upita odnosilo na kažnjiva ponašanja počinjena spram seksualnih i rodni manjina, te u vezi granica dopuštenosti pojedinih radnji, i to: tri upita vezana za kaznena djela protiv časti i ugleda, dva upita u vezi različitih prijetnji, jedan upit u vezi diskriminacije, jedan upit u vezi nasilničkog ponašanja u obitelji, i tri upita o granicama dopuštenosti (npr. dob pristanka na spolni odnos za maloljetne osobe). Među preostalim pitanjima najzastupljenija su ona vezana za opseg prava istospolnih zajednica (registracija istospolne zajednice, pravo na podjelu zajedničke imovine, pravo na naslijeđivanje, primjena međunarodnog prava, stjecanje državljanstva - osam pitanja). Druga pitanja bila su vezana za pravo žena koje žive u istospolnoj zajednici na medicinski potpomognutu oplodnju, nemogućnost homoseksualnih osoba da daruju krv, diskriminatornoj politici banaka spram istospolnih partnera i prenošenja spolno prenosivih bolesti kao kaznenog djela.

Dvije osobe koje su postavile upit u vezi kažnjivih djela počinjenih na njihovu štetu obratile su se kasnije Pravnom timu radi pružanja daljnje pomoći, dok za ostale slučajeve Pravni tim nema informaciju o tome jesu li druge osobe pokretale kakve postupke protiv počinitelja kaznenih djela učinjenih na njihovu štetu.

Pojednačni slučajevi

U 2006. godini Pravni tim radio je na ukupno 23 pojedinačna slučaja. Od toga se u 16 slučajeva bilježe kažnjive radnje protiv više osoba po osnovi njihove spolne orijentacije.

Govor mržnje

Sveukupno četiri slučaja odnose se na govor mržnje pojedinaca u javnom prostoru, od kojih je jedan slučaj riješen nagodbom, dok su protiv tri počinitelja podnesene kaznene prijave, od kojih su dvije odbačene. Slijedom toga podnesen je i jedan optužni prijedlog.

Iz dosadašnje prakse utvrđeno je da nadležna Državna odvjetništva odbacuju kaznene prijave jer ne nalaze da bi počinitelji imali izravnu namjeru širiti mržnju protiv seksualnih manjina, ili omalovažavati iste, a što se temelji na iskazima počinitelja da takvu namjeru doista nisu imali, već da su samo izražavali svoje mišljenje.

Nasilničko ponašanje

Ukupno je zabilježeno tri kaznena djela nasilničkog ponašanja počinjena na štetu više osoba. U sva tri slučaja podnesene su prijave policiji, s tim da je u jednom slučaju podnesena i kaznena prijava nadležnom Državnom odvjetništvu, što je rezultiralo odbačajem, a zbog čega su oštećene osobe optužnim prijedlogom pred nadležnim Općinskim sudom nastavile progon protiv počinitelja.

Iz sadržaja kaznene prijave koju je u slučaju nasilničkog ponašanja u klubu Santos izradila policija, nije bilo razvidno da bi se radnjama počinitelja ostvarila obilježja kaznenog djela nasilničkog ponašanja, već je slučaj predstavljen kao da se radilo o sudjelovanju u tučnjavi, što u konkretnom slučaju svakako nije bilo kažnjivo. Nedostatak kriminalističke obrade i prikupljanja dokaznog materijala uzimanjem iskaza svjedoka je, dakako, doveo do ovakve interpretacije.

Diskriminacija

Obilježja diskriminacije utvrđena su u četiri slučaja. Za dva slučaja intervencija je poduzeta pred uredom Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, u jednom slučaju podnesena je kaznena prijava protiv osumnjičenih osoba, a za jedan slučaj tek se očekuje pokretanje progona.

Nasilničko ponašanje u obitelji

Nasilničko ponašanje u obitelji utvrđeno je u tri slučaja, od kojih su se dva odnosila na maloljetne osobe. Jedna maloljetna osoba prijavila je slučaj policiji, o čemu je obaviješten i nadležni Centar za socijalnu skrb. U drugom slučaju Pravni tim reagirao je ispred nadležnog Centra za socijalnu skrb i Ureda pravobraniteljice za ravnopravnost spolova. U trećem slučaju punoljetna žrtva nije željela prijaviti policiji nasilničko ponašanje na njezinu štetu.

Pravni tim je iz načina postupanja u ovakvim predmetima došao do zaključka da je kod prijavljenih slučajeva policija korektno reagirala. Međutim, reakcija nadležnih Centara za socijalnu skrb bila je insuficijentna, iz razloga što su djelatnici Centra bili nesenzibilni prema problematici maloljetnih osoba homoseksualne orijentacije. U jednom je slučaju to dovelo do toga da je maloljetna osoba napustila svoj dom i izbivala nekoliko mjeseci, a za njom je pokrenuta i policijska potraga u kojoj je sudjelovao Pravni tim.

Kaznena djela protiv časti i ugleda

Više osoba obraćalo se Pravnom timu s pritužbom da su njihove osobne informacije bile iznesene na nekoliko različitih blogova. Pravni tim reagirao je ispred vlasnika servera, ali isti se oglušio na zamolbu da se takve informacije uklone. Nije bilo osnova da bi Pravni tim reagirao po službenoj dužnosti, a nema informacija niti o tome da je tko od oštećenih osoba pokrenuo progon po privatnoj tužbi.

Kazneno djelo prijetnje

Ovo kazneno djelo počinjeno je u jednom slučaju, ali oštećena osoba nije željela pokrenuti progon protiv počinitelja.

Druge intervencije ispred nadležnih Državnih odvjetništava

Pravni tim podnio je kaznenu prijavu protiv dviju novinarki zbog počinjenja kaznenog djela širenja lažnih i uznemirujućih glasina. Nadalje, u drugom slučaju predložio je Općinskom državnom odvjetništvu u Splitu pokretanje izvidnih radnji zbog sumnje da je

radnjama osumnjičenih osoba počinjeno kazneno djelo nasilničkog ponašanja na štetu nekoliko državljanke Republike Španjolske.

Intervencije pred drugim tijelima državne i sudbene vlasti te ustanovama

U slučaju svećenika koji je protiv svoje volje boravio u Psihijatrijskoj bolnici Vrapče, Pravni tim je istoj dostavio službeno upozorenje da postoje osnove sumnji da smještaj te osobe u psihijatrijskoj ustanovi nema valjane osnove, a o čemu je također posebnu obavijest dostavio i Županijskom sudu u Zagrebu na temelju odredaba Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama. Nakon reakcije Pravnog tima, zadržana osoba otpuštena je iz bolnice.

Zaključne opaske

Iz analize strukture slučajeva, kao i njihovog broja, razvidno je da se u ovoj godini bilježi porast prijavljivanja kaznenih djela temeljenih na spolnoj orijentaciji žrtava, a posljedično se bilježi i povećana suradnja oštećenih osoba da koriste pravne mehanizme u cilju svoje zaštite. Porast broja zabilježenih slučajeva, međutim, još ne znači da su kaznena djela protiv seksualnih i rodnih manjina općenito u porastu 2006. godine, već da je povećan broj prijavi, jer su osobe spremnije obratiti se za pomoć i pokazuju više vjere u učinkovitost pravnog sustava.

Procesuiranje slučajeva

U ovom dijelu navodimo primjere nekih slučajeva koje smo procesuirali. Ne navodimo sve slučajeve iz razloga zaštite anonimnosti žrtava.

Nasilničko ponašanje u obitelji u slučaju D. P. i H. V.

Dana 22. veljače 2006. zaprimili smo prijave od strane D. P. (50) i H. V. (18) u vezi kaznenog djela prijetnje iz čl. 129. st. 2. Kaznenog zakona (prijetnja smrću) počinjenog na štetu D. P. i nasilničkog ponašanja u obitelji počinjenog na štetu H. V. od strane njegovih roditelja. U vrijeme prijavljivanja djela oba oštećena bila su u emotivnoj vezi, ali je H. V. prebivao u obiteljskoj kući s roditeljima, a vezi između D. P. i H. V. su se žestoko protivili. Pravni tim upoznao je oštećene s informacijama o mogućim pravnim koracima koji se mogu poduzeti u ovom slučaju.

Slijedom razvoja događaja i opetovanih prijetnji, kao i nasilničkog ponašanja, intervenirala je u dva navrata i policija. Oštećeni nisu pokrenuli progon zbog kaznenih djela prijetnje niti zbog nasilničkog ponašanja u obitelji, iako je policija prilikom jedne intervencije pokrenula prekršajni postupak protiv oca H. V. zbog remećenja javnog reda i mira.

Dana 18. kolovoza 2006. ovaj slučaj je zaključen jer je među sukobljenim stranama u međuvremenu ostvaren korektan odnos i nije bilo potrebno pokretati pravni postupak.

Diskriminacija na radnom mjestu na štetu R. B.

Dana 04. siječnja 2006. godine, na info liniju Pravnog tima obratio se oštećeni R. B. s pritužbom da je bio diskriminiran po osnovi seksualne orijentacije i da mu je iz toga razloga otkazan ugovor o radu. Dana 09. siječnja 2006. predstavnici Pravnog tima obavili su razgovor s oštećenim R. B. U bitnom dijelu utvrđeno je kako je oštećeni R. B. radio u sektoru državne uprave, a prema njegovim tvrdnjama nije mu produljen pripravnički ugovor zbog njegove spolne orijentacije. Nažalost, s obzirom na protek vremena od prestanka radnog odnosa pa do javljanja Pravnom timu, nije bilo osnova za pokretanje građanskog spora. Međutim, u konkretnom slučaju nije iscrpljena i mogućnost kaznenog

progona. Daljnji rad nad predmetom preuzela je Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova.

Diskriminacija na radnom mjestu na štetu Dubravke Naumovski po osnovi bračnog statusa

Dana 20. ožujka 2006. zaprimili smo putem medija napise o slučaju Dubravke Naumovski, koja je izgubila posao na Hrvatskoj televiziji zbog rastave braka.

U kasnijem kontaktu gđa Naumovski informirala nas je da je radila kao prevoditeljica za znakovni jezik za religijski program HRT-a. Nakon što se proširila vijest o njezinoj rastavi braka, urednik religijskog programa HRT-a, gosp. Antun Trstenjak, rekao joj je da otkazuje suradnju s njom jer je zaprimio primjedbe od strane mnogo gledatelja da je ona rastavljena. Rekao joj je da je do sada dobro radila i da mu je žao što je mora otpustiti, s obzirom da ne zna koga bi drugog mogao zaposliti na to radno mjesto. Upitao ju je može li mu ona koga preporučiti.

Stoga smo se u obliku otvorenog pisma urgentno obratili Uredu za ljudska prava Vlade RH, Uredu za ravnopravnost spolova Vlade RH, Odboru za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskog sabora, Odboru za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora i Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova. Istaknuli smo da je diskriminacija na osnovi bračnog statusa zabranjena u čl. 6. st. 2. Zakona o ravnopravnosti spolova i da ona predstavlja kazneno djelo povrede ravnopravnosti građana iz čl. 106. st. 1. Kaznenog zakona.

Zatražili smo odgovor HRT-a u vezi toga slučaja i istaknuli da ćemo, ukoliko ne dobijemo odgovor, podnijeti kaznene prijave protiv odgovornih osoba. Također smo naglasili da ćemo o ovom slučaju informirati CEDAW komisiju i međunarodne organizacije.

Dana 12. travnja 2006. zaprimili smo odgovor glavnog direktora HRT-a, koji je bio upućen i Uredu za ljudska prava Vlade RH. U odgovoru je istaknuto da je Programsko vijeće HRT-a na sjednici održanoj 22. ožujka 2006. odlučilo da ne prihvaća razloge koje je gosp. Trstenjak dao za otkazivanje suradnje sa gđom Naumovski. Gđa Naumovski nastavila je raditi za religijski program HRT-a nakon 09. travnja 2006. godine.

Diskriminacija na radnom mjestu na štetu Petra Travaša po osnovi bračnog statusa

Dana 14. srpnja 2006. godine Pravnom timu se za savjet obratio gosp. Petar Travaš, tvrdeći da su mu škole u kojima je radio kao vjeroučitelj otkazale ugovor o radu zbog činjenice da je rastavljen i da se ponovo namjerava oženiti. S obzirom na nadzakonsku snagu ugovora sa Svetom Stolicom, koji je ratificirala Republika Hrvatska, nije moguće primijeniti odredbe hrvatskog prava o zaštiti od diskriminacije, na što je gosp. Travaš i upućen. Također, upućen je i da se obrati Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova.

Slučaj skrbništva gđe A. P.

Dana 05. lipnja 2006. godine Pravnom timu se obratila gđa A. P. u vezi skrbništva nad njezinom djecom, nakon čega smo s njom održali sastanak.

Gđa A. P. bila je u trenutku obraćanja Pravnom timu u emotivnoj vezi sa ženom. Nalazila se u brakorazvodnom postupku od svojeg supruga. U tom braku rođeno je dvoje maloljetne djece, sada u dobi od tri i devet godina. Suprug je zatražio skrbništvo nad njezinom djecom i rekao u postupku pred Centrom za socijalnu skrb da je njegova supruga lezbijka i da zbog toga djeca trebaju živjeti s njim.

Međutim, u postupku pred sudom, osim tijekom psihološkog testiranja, seksualna orijentacija gđe A. P. nije problematizirana. U brakorazvodnoj parnici gđu A. P. zastupa odvjetnik. Do ovog trenutka Pravni tim nije informiran o daljnjem razvoju događaja.

Nasilničko ponašanje u istospolnoj zajednici na štetu G. B.

Dana 18. lipnja 2006. godine Pravnom timu obratio se oštećeni G. B. s pritužbom da ga je pretukao njegov partner s kojim je do tada živio u istospolnoj zajednici. S obzirom da je zadobio tjelesne ozljede, izrazio je želju da pokrene privatnu tužbu protiv bivšeg partnera sa zahtjevom za naknadu štete. Zatražio je pomoć od odvjetnika, koji je isto odbio, iskazavši da se «ne želi baviti gej pitanjima». Uzevši u obzir da je u konkretnom slučaju počinjeno kazneno djelo tjelesne ozljede iz čl. 98. Kaznenog zakona, to nije bila osnova za postupanje od strane Pravnog tima po službenoj dužnosti, pa je radi privatnog progona slučaj preuzeo odvjetnik radi zastupanja stranke u sudskom postupku.

Nasilničko ponašanje u klubu Santos

Dana 04. ožujka 2006. godine u razdoblju između 3:40 i 4:00 h u klubu Santos, u Sveticama b.b. u Zagrebu, kasnije osumnjičeni P. V., K. S. i I. S., fizički su napali goste toga kluba dok se održavala zabava u organizaciji udruge Iskorak. Osumnjičeni su nepozvani ušli u klub, tamo zatečene goste fizički napali, ozljeđujući ih šakama, nogama i staklenim bocama, te pritom oštećenima vikali: «Pederčino, izađi van! Hajde dođi, pederčino! Ja sam vidio da se dva pedera jebu i to mi je odvratno! Pederu, ubit ću te! Bolesni, bolesni, pobit ću vas sve!», i druge uvrede. U napadu je nekoliko osoba ozlijeđeno, a pet osoba je prevezeno u bolnicu, gdje je učinjena medicinska obrada, nakon koje su ozlijeđeni otpušteni na kućnu njegu.

Obradu ovog slučaja preuzela je Policijska postaja Maksimir, PU Zagrebačka, koja je utvrdila da je riječ o prekršaju, i to protiv javnog reda i mira, tučnjavi na javnom mjestu kojom se uznemiruje spokojstvo građana iz čl. 13. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira. Nakon javne osude takvog postupka od strane policije, učinjena je kriminalistička obrada nad osumnjičenima.

Dana 08. ožujka 2006. godine, Pravni tim podnio je protiv osumnjičenika kaznenu prijavu Općinskom državnom odvjetništvu u Zagrebu, i to zbog kvalificiranog kaznenog djela nasilničkog ponašanja iz čl. 331. st. 2. Kaznenog zakona i kaznenog djela rasne i druge diskriminacije iz čl. 174. st. 1. Kaznenog zakona.

Dana 10. ožujka 2006. godine, djelatnici IV. Policijske postaje Zagreb podnijeli su Općinskom državnom odvjetništvu u Zagrebu kaznenu prijavu protiv osumnjičenika zbog počinjenja kaznenog djela iz čl. 331. Kaznenog zakona, u kojoj se navodi da su «dana 4. ožujka 2006. godine oko 4 sata u noćnom klubu Santos u Zagrebu, u Sveticama b.b., ušli u verbalni sukob s L. S., P. I., N. I., Z. D., M. J., T. M., M. L. i F. N, nakon čega je verbalni sukob prerastao i u fizički sukob, tijekom kojeg su T. M., Z. D. i M. L. zadobili lake tjelesne ozljede». Nadalje se u prijavi policije navodilo da se «navedenog dana, u noćnom klubu Santos održavao party homoseksualaca, te su oko 4 sata u navedeni klub došli i osumnjičeni P. V., K. S. i I. S.».

Rješenjem Općinskog državnog odvjetništva u Zagrebu, kaznena prijava policije je odbačena 28. travnja 2006. godine jer nije na temelju tako odrađene kaznene prijave bilo moguće utvrditi da se radilo o kaznenom djelu nasilničkog ponašanja, već je državno odvjetništvo zaključilo da se radi o opisu sudjelovanja u tučnjavi.

Dana 30. svibnja 2006. godine oštećeni Z. D., M. J. I. P. i T. M. podnijeli su protiv osumnjičenih optužni prijedlog pred Općinskim sudom u Zagrebu zbog kaznenog djela nasilničkog ponašanja u stjecaju s kaznenim djelom rasne i druge diskriminacije.

Odgovor Općinskog državnog odvjetništva u Zagrebu na kaznenu prijavu koju je sam podnio, Pravni tim nije zaprimio do trenutka izrade ovog izvještaja.

U tijeku je i prekršajni postupak protiv osumnjičenih zbog prekršaja protiv javnog reda i mira koji se vodi pred Prekršajnim sudom u Zagrebu.

Oba postupka je radi zastupanja oštećenika pred sudom preuzela odvjetnica.

Slučaj mlt. N. N. 1.

Dana 4. srpnja 2007. godine Pravnom timu se obratio N. Np. 1. (27) iz Z., tvrdeći da je ušao u intimnu vezu s mlt. N. N. 1. (15) iz Z., kojeg zbog njegove homoseksualne orijentacije zlostavljaju roditelji.

Pravnom timu je N. Np. 1. naveo da je N. N. 1. upoznao nekoliko mjeseci ranije i da su se otada počeli intenzivno viđati. Mlt. N. N. 1. se svojim roditeljima početkom 2006. izjasnio o svojoj homoseksualnoj orijentaciji i od tog je razdoblja postao žrtvom zlostavljanja od strane roditelja. Opisao je da je mlt. N. N. 1. ponajviše zlostavljala majka na način da mu je zabranjivala izlaske, zatvarala ga u kuću, prijetila mu, ponižavala ga, da su saznali njegovi vršnjaci iz škole zbog čega je bio izložen poruzi. Navodno su roditelji ispitivali mlt. N. N. 1. zašto im ranije nije izjasnio o svojoj homoseksualnoj orijentaciji jer bi ga vodili liječniku da mu pomogne. Naveo je kako je mlt. N. N. 1., ne mogavši više izdržati takvu situaciju, pobjegao od kuće 21. lipnja 2006. godine i sakrio se u stanu N. Np. 1. u Z., pa ga je N. Np. 1. odveo na policiju 30. lipnja 2006., nakon što su roditelji prijavili nestanak. Naveo je N. Np. 1. kako se ranije obratio za pomoć i nadležnom Centru za socijalnu skrb te Pravobraniteljici za djecu. Nadalje, socijalna radnica je u nadležnom Centru za socijalnu skrb u S. rekla N. Np. 1. da se čudi kako je moguće da je mlt. N. N. 1. homoseksualac, a da još nije navršio šesnaest godina, te da je psihologinja s kojom je razgovarao u Uredu pravobraniteljice za djecu izjavila kako nad mlt. N. N. 1. treba napraviti psihološko testiranje da bi se utvrdilo je li mlt. N. N. 1. «doista homoseksualac ili si je to samo umislio». Djelatnica Centra za socijalnu skrb u S. trebala je posjetiti mlt. N. N. 1. u njegovom domu 05. srpnja 2006. godine.

Dana 6. srpnja 2007. godine N. Np. 1. se ponovo obraća Pravnom timu navodeći da je razgovarao s mlt. N. N. 1., koji mu je rekao da ga je djelatnica Centra za socijalnu skrb u S. posjetila u njegovom domu i razgovarala s roditeljima, te da je majci rekla neka kaže mlt. N. N. 1. da ne smije nikamo izlaziti jer će u protivnom biti smješten u Dom za djecu s poremećajima u ponašanju Dugave.

Dana 7. srpnja 2007. godine N. Np. 1. opet se obratio Pravnom timu navodeći da mu se u noći sa 6. na 7. srpnja 2007. obratila majka N. N. 1. uz uvrede i prijetnje te iskazujući da je mlt. N. N. 1. opet pobjegao od kuće, te da mu se telefonom tijekom dana obratio i sam mlt. N. N. 1. i rekao da je pobjegao izvan zemlje i da ga tamo nitko neće moći naći. U potragu za mlt. N. N. 1. uključila Policijska postaja u S.

Pravni tim je dana 7. srpnja 2007. godine uputio Centru za socijalni rad u S. preporuku za intervenciju, i to u skladu s odgovarajućim odredbama Zakona o socijalnoj skrbi, da bi se mlt. N. N. 1. u trenutku njegova povratka u vlastiti dom osigurao primjeren odgoj, o čemu bi posebne upute trebalo dati roditeljima, tako da mlt. N. N. 1. više ne trpi zlostavljanje. O tome je na znanje Pravni tim dostavio službenu predstavku Uredu pravobraniteljice za djecu, Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova i Uredu za ljudska prava Vlade RH. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova zamoljena je da o stanju u tom slučaju zatraži izvješće od Centra za socijalnu skrb u S.

U rujnu 2007. godine Pravni tim se priključio Policijskoj postaji u S. te Sektoru kriminalističke policije u Z. u potrazi za mlt. N. N. 1. U cilju pronalaženja mlt. N. N. 1. pretraženi su i računalni podaci sa servera portala Gay.hr.

U listopadu 2007. godine usmenim priopćenjem Pravni tim je obaviješten da je mlt. N. N. 1. pronađen u mjestu u S., u blizini mjesta stanovanja N. Np. 1. Protiv N. Np. 1. je stoga pokrenut kazneni postupak zbog sumnje da je počinio više kaznenih djela protiv braka, obitelji i mladeži.

Pravni tim nastavlja monitorirati ovaj slučaj s ciljem daljnjeg nadzora u obitelji kako bi se osigurao miran i zdrav život mlt. N. N. 1. Suradnju s djelatnicima policije ocjenjujemo dobrom, dok smo razočarani pristupom Centra za socijalnu skrb u S.

Slučaj mlt. N. N. 2. (16) i N. Np. 3. (31)

Dana 17. kolovoza 2006. godine Pravnom timu se obratio N. Np. 2. iz S. da bi upitao o pravnom položaju mlt. N. N. 2. iz K. Š., kojeg zlostavljaju roditelji, zbog činjenice da održava emocionalnu vezu s N. Np. 3. iz S.

N. Np. 2. je naveo da su roditelji mlt. N. N. 2. saznali da održava emocionalnu vezu s N. Np. 3., pa da iz toga razloga svojeg sina zlostavljaju - ograničavaju mu komunikaciju s drugim osobama, prate ga u školu i dočekuju ispred škole nakon nastave.

Dana 18. rujna 2006. godine otac je nasrnuo na mlt. N. N. 2. i pritom mu zadao površinske ozljede glave, zbog čega je zatražio medicinsku pomoć. Djelujući po Protokolu o postupanju u slučajevima nasilničkog ponašanja u obitelji, djelatnici hitne medicinske pomoći obavijestili su policiju, koja je odmah i intervenirala posjetivši roditelje mlt. N. N. 2. Međutim, mlt. N. N. 2. bojao se vratiti kući te je N. Np. 2. zamolio Pravni tim da na području S. pokuša pronaći odgovarajuće sklonište za mlt. N. N. 2. dok se ne riješi njegova obiteljska situacija, što je Pravni tim i učinio. Međutim, Pravni tim nije uspio pronaći odgovarajuće sklonište za mlt. N. N. 2. na području S. Stoga je mlt. N. N. 2. proveo noć kod prijatelja te se u pratnji N. N. 1. 19. rujna 2006. uputio u Policijsku upravu S., gdje je nad njime učinjena obrada, a potom je pozvana djelatnica Centra za socijalnu skrb iz S. Ona je mlt. N. N. 2. odvela kući i rekla da ne može ništa učiniti, i da opet pozove policiju ako ga roditelji ponovo budu tukli.

N. Np. 2. je također naveo da je od strane roditelja mlt. N. N. 2. oštećeni N. Np. 3. primao prijeteće i uvredljive poruke u neutvrđeno vrijeme, te da su isti na njega nekoliko puta fizički nasrnuli.

Nakon učinjene intervencije policije i Centra za socijalnu skrb u S. od 19. rujna 2006. godine, Pravni tim nije zaprimio nove dojave o nasilničkom ponašanju nad mlt. N. N. 2. Iz toga razloga nije niti zahtijevao daljnje intervencije nadležnih službi, tim više što se poduzimanjem kakvih pravnih radnji ne želi izazvati eskalacija odnosa u obitelji mlt. N. N. 2.

Glede postupanja nadležnih tijela, Pravni tim ocjenjuje korektnim provedenu medicinsku i policijsku obradu. Međutim, smatra da je djelatnica nadležnog Centra za socijalnu skrb u S. reagirala neprimjereno i na taj način nije osigurala sigurnost mlt. N. N. 2. u njegovoj obitelji.

Nasilničko ponašanje na štetu mlt. N. N. 3. (17)

Dana 1. rujna 2006. godine Pravnom timu se obratio mlt. N. N. 3. iz Đ., prijavljujući da je na njegovu štetu počinjeno kazneno djelo nasilničkog ponašanja. U telefonskom razgovoru je naveo kako je 31. kolovoza 2006. godine u večernjim satima šetao glavnom gradskom ulicom u Đ. sa svojim prijateljima te da ga je napala jedna mlađe, njemu

poznata muška osoba, vrijeđajući ga vičući «pederu!», i pokušao ga udariti barskom stolicom koja se nalazila ispred kafića, potom ga udario po glavi staklenom pepeljarom, nakon čega je oštećeni uspio pobjeći. Međutim, napadač ga je sustigao u drugoj ulici i potom ponovo udario šakama, dok mu u pomoć nisu priskočile druge osobe i tako odvratile napadača od daljnjeg nauma da nanese oštećenom tjelesne ozljede. Mlt. N. N. 3. zatražio je iste večeri medicinsku pomoć, koja mu je pružena od strane hitne medicinske pomoći u Đ.

Dana 5. rujna 2006. godine Pravni tim je posjetio oštećenog u mjestu njegova stanovanja. Nakon razgovora, Pravni tim je otpratio oštećenog do nadležne policijske postaje, gdje je isti prijavio događaj.

Dana 6. rujna 2006. godine oštećeni je obavijestio Pravni tim da je policija, postupajući po prijavi, posjetila počinitelja i njegove roditelje, koji su kasnije garantirali roditeljima oštećenika da se takvi napadi više neće ponavljati, pa su i oštećenik sam i njegovi roditelji donijeli zaključak da nema svrhe da se ustraje na daljnjem progonu jer će odgojne mjere spram počinitelja biti dovoljne. Iz tog razloga, Pravni tim nije podnio kaznenu prijavu protiv maloljetnog počinitelja zbog kaznenog djela nasilničkog ponašanja iz čl. 331. st. 1. Kaznenog zakona.

Do trenutka izrade ovog izvještaja, Pravni tim nije zaprimio dojave o novim incidentima na štetu mlt. N. N. 3.

Savjetovalište Kontre krenulo s radom 8. 1. 2007. g.

Lezbijska grupa Kontra otvorila je telefonsko savjetovalište za lezbijke i biseksualne žene u ponedjeljak, 8. 1. 2007. godine. U savjetovalištu rade educirane volonterke, pripadnice lezbijske i biseksualne ženske zajednice pod supervizijom psihologinje. U planu je i skoro otvaranje e-mail savjetovališta.

8. Javne manifestacije

U 2006. godini održane su dvije značajne javne manifestacije za zaštitu prava spolnih manjina - Zagreb Pride 2006. i Queer Zagreb 2006.

Zagreb Pride 2006

24. lipnja 2006. godine održana je prva regionalna LGBT Pride manifestacija za područje istočne Europe u Zagrebu. To je ujedno bila i peta Zagreb Pride manifestacija. Organizacija ovogodišnje regionalne Zagreb Pride manifestacije uključivala je logističku podršku Lezbijske grupe Kontra, Organizacijski odbor smješten u Zagrebu, te regionalni odbor.

Od 22. - 25. lipnja održani su sljedeći popratni sadržaji:

- emitiranje dokumentarnih filmova Pride tematike iz zemlje i regije
- okrugli stol na temu «Sloboda okupljanja i nasilje na Prideu»
- seminar i radionica u svrhu nadgledanja i dokumentiranja svih kršenja ljudskih prava na Prideu
- bogati kulturno-umjetnički program koji uključuje izvođače/-ice i osobe iz cijele regije

Ovogodišnja Zagreb Pride manifestacija uključivala je suradnju i učešće aktivista/-ica i organizacija iz Slovenije, Hrvatske, Srbije i Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Kosova, Albanije, Poljske, Slovačke, Rumunjske, Bugarske, Litve i Latvije/Letnije.

Ovogodišnjom Pride manifestacijom htjelo se skrenuti pažnju na problematiku slobode okupljanja, imajući na umu da od zemalja u užoj istočnoeuropskoj regiji jedino Slovenija i Hrvatska imaju tradiciju održavanja Pride manifestacija, dok je pokušaj održavanja Povorka ponosa 2001. u Beogradu završio napadom na povorku i policiju, a sudionici i sudionice su pretučeni. Ove će godine Pride okupiti predstavnike i predstavnice onih zemalja Istočne Europe u kojima iz sociopolitičkih razloga nije moguće organizirati Pride događanje ili su pak takve manifestacije zabranjene od gradskih ili državnih vlasti.

Sloboda okupljanja smatra se ključnim elementom postojanja liberalnih demokracija. Ipak, proteklih godina nameću se zabrane i ograničenja prava na slobodno okupljanje, na slobodu govora i izražavanja lezbijki, gejeva, biseksualnih, transrodnih, transeksualnih, interseksualnih i queer osoba u mnogim zemljama istočnoeuropske regije. Cilj ovogodišnjeg Pridea je osvijestiti kršenja ovih sloboda i pokazati solidarnost s LGBTIQ osobama i organizacijama u onim zemljama u kojima se Pride ne može održati, te osnažiti našu LGBTIQ zajednicu.

Queer Zagreb

U 2006. godini Queer Zagreb festival održao se po četvrti put. Ove godine zamijećena je velika medijska pokrivenost festivala, kao i značajno povećanje broja publike. To svjedoči o tome da se queer kultura uspjela etablirati u hrvatskim medijima i među širom publikom, što svakako doprinosi smanjenju predrasuda prema seksualnim i rodnim manjinama. Važno je uočiti da tijekom festivala i godišnjim redovnim filmskim queer projekcijama u kinu Tuškanac nije bio zabilježen niti jedan incident.

Queer Zagreb je također dobio podršku medija Feral Tribune, Zadarskog lista, Novog tjednika iz Šibenika, Dubrovačkog vjesnika i Makarske kronike pri realizaciji nacionalne kampanje «...i homofobi su ljudi», što ponovo svjedoči o otvorenosti dijela medija za queer teme. Važno je naglasiti da je kampanja bila izrađena u suradnji sa studijom Bruketa & Žinić, što je još jedna podrška LGBTIQ pokretu u Hrvatskoj.

9. Zdravstvo

Dana 25. srpnja 2006. godine na snagu je stupio Zakon o krvi i krvnim pripravcima. Odredbe toga Zakona nisu diskriminativne za homoseksualne davatelje krvi. Na snazi je i dalje, međutim, Pravilnik o krvi i krvnim pripravcima, u kojem se navodi da osobe s homoseksualnim ponašanjem imaju trajnu kontraindikaciju za davanje krvi. Sukladno odredbama ovoga Zakona ministar nadležan za zdravstvo ima obvezu učiniti reviziju Pravilnika o krvi i krvnim sastojcima, za što je zakonom određen krajnji rok do 25. siječnja 2007.

Dana 5. studenog 2006. godine u katoličkom časopisu Glas koncila objavljen je intervju s prof. dr. Dubravkom Kocijan-Hercigonjom, neuropsihijatricom, koja je izjavila kako se homoseksualnost smatra poremećajem spolnog identiteta pogrešno se pozivajući na važeće međunarodne klasifikacije duševnih bolesti. Reagirajući na takve neznanstvene tvrdnje, slične onima koje je nekoć izjavljivao prof. dr. Vladimir Gruđen, Pravni tim Iskoraka i Kontre podnio je dana 15. studenog 2006. godine prijedlog Časnom sudu Hrvatske liječničke komore za pokretanje disciplinskog postupka protiv prof. dr. Kocijan-Hercigonje i da istu kazni izricanjem javnog ukora. Nadalje, s obzirom da je prof. dr. Kocijan-Hercigonja sudska vještakinja u krugu rada Županijskog suda u Zagrebu, od predsjednice toga suda, gđe Mirjane Rigljan, zatraženo je da prof. dr. Kocijan-Hercigonju razriješi te dužnosti zbog nedostatka stručnosti za donošenje vještačkog mišljenja u bilo kakvom sudskom postupku.

10. Sport

Hrvatski ženski nogometni klub Bura sudjelovao je na natjecanju Gay Games u Chicagu 2006. godine. Dvoje članova inicijative Queer Sport također su sudjelovali na natjecanju.

Također, jedna članica Bure i nekoliko članova Queer sporta je sudjelovalo na manifestaciji Out Games u Montrealu. Također, članovi/-ice Bure i Queer Sporta sudjelovale/-li su godišnjoj skupštini EGLSF-a (European Gay and Lesbian Sports Federation) u ožujku 2006. godine u Budimpešti.

11. Buduće aktivnosti Pravnog tima Iskoraka i Kontre

- Kampanja za Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o istospolnim zajednicama;
- Istraživanje stavova javnosti vezano za prava LGBT osoba;
- Suradnja s policijom, državnim odvjetništvima i sudovima u vezi sa suzbijanjem zločina iz mržnje;
- Zagovaranje za uvođenje antidiskriminacijskih odredbi na temelju spolne orijentacije, rodnog identiteta i rodnog izražavanja u Ustav i sve relevantne zakonske propise;
- Pružanje izravne pravne pomoći LGBT osobama koje su doživjele diskriminaciju ili nasilje na temelju svoje spolne orijentacije, rodnog identiteta ili rodnog izražavanja.

12. Preporuke Pravnog tima

Kako bi se što kvalitetnije zaštitila ljudska prava seksualnih i rodnih manjina u RH, pozivamo:

- Hrvatski sabor i Vladu RH da što prije uvrste zabranu diskriminacije na temelju seksualne orijentacije u Ustav RH i sve preostale relevantne zakone. Time bi se otvorio put za istinsku jednakost svih građana RH.
- Nadležna tijela da ukinu diskriminaciju istospolnih partnera i partnerica osiguravajući im prava i dužnosti dostupne raznospolnim partnerima/-icama kroz institucije braka i izvanbračne zajednice.
- Nadležne organe da pojačaju institucionalnu zaštitu prava seksualnih manjina.
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa da uvede spolnu edukaciju u osnovne i srednje škole u sklopu koje će se objektivno govoriti o seksualnosti i spolnim i rodnim manjinama, te da preuzme odgovornost za njegovu provedbu.
- Hrvatsku televiziju i sve nezavisne televizijske kuće da aktivno primjenjuju naše preporuke za prevođenje stranih filmova i na taj način uklone diskriminacijske i omalovažavajuće izraze iz tog aspekta svojih programa. Također tražimo da u svoje programe uvrste emisije i filmove koji se bave LGBT identitetima. Očekujemo da će takvi programi biti emitirani u terminima kada ih može pratiti većina građanki i građana. Sve medije tražimo da ne daju više javnog prostora širenju mržnje i poticanju na nasilje prema seksualnim manjinama.
- Pripadnice i pripadnike spolnih manjina da se što više koriste legalnim instrumentima RH kako bi izborili svoja prava i zaštitili i obranili svoj identitet.
- Nadležne institucije da prepoznaju prava i potrebe transrodnih osoba i da uz spolnu orijentaciju uvrste zabranu diskriminacije i na temelju rodnog izražavanja i rodnog identiteta u Ustav RH i relevantne zakone.

Sanja Juras,
Kordinatorica *Lezbijske grupe Kontra i*
Pravnog tima Iskoraka i Kontre

Kristijan Grđan,
kordinator *Iskoraka*